

AKČNÍ PLÁN

k plnění Strategie pro práci Policie České republiky
ve vztahu k menšinám pro období let 2010 - 2011

PRAHA 2010

OBSAH

ÚVOD	3
I. PŘEHLED AKTIVIT REALIZOVANÝCH V ROCE 2009	6
I. 1 Vytvoření manuálu dobré praxe community policing	6
I. 2 Informační příručka pro policisty „Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika“	6
I. 3 Realizace seminářů „Vyjednávací techniky mezi policií a příslušníky národnostních menšin - efektivní metody, analýza rizik, specifika vyjednávacího procesu“	7
I. 4 Realizace seminářů „Interkulturní dimenze a rizika asijských komunit“	7
I. 5 Pracovní setkání styčných důstojníků pro menšiny a členů jejich pracovních skupin	8
I. 6 Problematika sociálního vyloučení	9
I. 6. A Publikované materiály k problematice sociálního vyloučení	9
I. 6. B Konference „Sociální integrace v obcích“	10
I. 7 Speciální metody sociální práce – „asistent pro jednání s policií a dalšími úřady“	11
I. 7. A Inicie zavedení mechanismu asistenta v Litvínově	11
II. PLÁN AKTIVIT NA OBDOBÍ 2010-2011	12
1. Stabilizace a rozvoj mechanismu styčného důstojníka pro menšiny a jeho pracovní skupiny	12
2. Pravidelná setkání SD a členů jejich pracovních skupin	13
3. Realizace projektu „Zkvalitnění a zefektivnění činnosti Policie v oblasti práce s menšinami“	13
4. Vzdělávání příslušníků P ČR v oblasti problematiky policejní práce ve vztahu k menšinám	15
5. Šíření povědomí o problematice menšin v rámci P ČR	16
6. Asistent pro jednání s policií a dalšími úřady	17

ÚVOD

Pád železné opony znamenal pro tehdejší Československou republiku radikální změnu do té doby homogenní společnosti. Otevření hranic s sebou přineslo mocný příliv cizinců a spustilo zrychlený vývoj migračních procesů. S hospodářským rozvojem, vstupem do EU a Schengenského prostoru se ČR stala novou cílovou zemí statisíců migrantů. Stejně převratnou změnou prochází také původní společnost. Konec "pečovatelského" státu, anulace pracovní povinnosti a komplikovaná změna systému sociální péče znamenaly zásadní zvrat v oblasti problematiky sociálního vyloučení. Na našem území se tak během posledních dvaceti let objevují tendence k utváření uzavřených cizineckých komunit, pospolitostí sociálně vyloučených, tj. etnicky, kulturně a sociálně specifických skupin obyvatel.

Díky bohatým migračním a integračním zkušenostem tradičních cílových zemí je k dispozici řada inspiračních modelů a příkladů jak dobré tak neosvědčené praxe. Rizika podceněné integrační politiky mohou vyústit ve vážné bezpečnostní hrozby v podobě nárůstu izolovaných subkultur, charakteristickým nepřátelským postojem k majoritní společnosti a nacházejících se mimo kontrolu bezpečnostních složek. Takovéto prostředí je ideálním podhoubím pro růst radikálních nálad a tendencí, jež mohou vyústit v plošné nepokoje, v krajním případě i vznik teroristických skupin. Varovnými příklady jsou násilné protesty ve Francii na podzim 2005, které si vyžádaly vyhlášení mimořádného stavu, vražda kontroverzního nizozemského režiséra van Gogha (2004), pravicového politika Pima Fortuyna (2002), teroristické útoky v Londýně (2005), Španělsku (2004, 2009) či podchycené přípravy teroristických útoků v Německu a dalších zemích EU.

Soužití majority s menšinami¹ v ČR je sice stabilizovanější, nicméně v souvislosti s výše zmíněnými událostmi vyvstaly opodstatněné obavy, zda neuspokojivá situace menšin žijících na našem území nemůže v budoucnu vyvolat obdobné nepokoje. Tyto hrozby dále posiluje nárůst čtvrtí obývaných převážně lidmi s menšinovou etnicitou, hospodářská krize a předpokládaný opětovný rostoucí příliv imigrantů ze zemí východní Evropy a Asie v souvislosti s koncem hospodářské krize. Dalším aktuálním bezpečnostním rizikem je zneužití témat integrace příslušníků menšin extremistickými skupinami, které mimo jiné i prostřednictvím vyvolávání napětí a intolerance mezi příslušníky majoritní a menšinové populace usilují o destabilizaci demokratického systému.

Je mimo jakoukoliv pochybnost, že je třeba zavést systémové mechanismy efektivně směřující k plné integraci menšin do společnosti a zabránit prohlubování jejich sociálního vyloučení. Efektivní řešení problematiky sociální exkluze je úkolem celospolečenským, jenž se neobejde bez vzájemné součinnosti všech klíčových aktérů státní správy, zástupců samospráv a občanské společnosti. V tomto kontextu i Policie ČR musí reagovat na aktuální stav a situaci ve společnosti a adaptovat se na podmínky vzrůstající společenské diverzity. Policisté by měli být vybaveni odpovídajícími sociálními kompetencemi tak, aby byli schopni efektivní práce s příslušníky menšin a kvalitního a rovného přístupu k nim. Dosažení tohoto cíle se neobejde bez implementace mechanismů pro práci s menšinami, systematického

¹ Pro účely tohoto dokumentu je pojem menšina chápán v širokém smyslu slova, stejně jako v základním strategickém dokumentu z oblasti práce Policie ČR ve vztahu k menšinám: „*Jde tedy jak o osoby nebo skupiny osob, které se odlišují jednak na základě etnických, rasových, náboženských či obecně kulturních zvláštností, jednak na základě sociální situace, která vede k jejich marginalizaci.* (Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období let 2008 – 2010, Praha 2008, s. 3, dostupná na www.mvcr.cz v sekci O nás / Bezpečnost a prevence / Prevence / Minority a policie / Dokumenty k tématu Policie a minority / Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám.)“.

celoživotního vzdělávání policistů a posílení preventivního působení policie v komunitách. Tyto snahy musí být vedeny myšlenkou partnerství v otázkách bezpečnosti a proaktivní politikou vůči menšinám. Výsledkem bude otevřená a transparentní spolupráce policie s menšinami, založená na vzájemné důvěře a respektu.

Předkládaný Akční plán 2010-2011 si klade za cíl zavést systémové nástroje, které pomohou jak příslušníkům menšin při prosazování jejich práv a svobod, tak orgánům veřejné moci při zajištění vnitřní bezpečnosti a ochrany hodnot demokratické společnosti před riziky dalšího rozvoje terorismu a extremismu.

AKČNÍ PLÁN 2010 - 2011

Úkoly stanovené tímto dokumentem vychází ze strategických cílů a priorit *Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2008 - 2012*² (dále jen „Strategie“).

Strategie navazuje na předchozí strategické materiály (*Národní strategie* z roku 2003, *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro léta 2006 – 2007*), jejichž hlavními cíli bylo napomoci úspěšné adaptaci Policie ČR (dále jen „P ČR“) na podmínky vzrůstající společenské diverzity a vybavit policisty odpovídajícími sociálními kompetencemi tak, aby byli schopni efektivní práce ve vztahu k menšinám a kvalitního a rovného přístupu k nim.

Strategie se soustřeďuje zejména na vzdělávání policistů, důsledné uplatňování antidiskriminačních postupů v policejní práci, prevenci kriminality v menšinových komunitách a akcentuje spolupráci P ČR se samosprávou a nevládním sektorem.

Pro období 2008-2012 byly Strategií stanoveny celkem 4 strategické cíle:

- I. konsolidovat problematiku policejní práce založenou na principech community policing v systému P ČR,
- II. zajistit informovanost policistů na všech úrovních o policejní práci s menšinami, jejím smyslu a prioritách, cílech a úkolech vyplývajících ze Strategie,
- III. zajistit systematické vzdělávání a přípravu policistů pro práci ve vztahu k menšinám,
- IV. pro zajištění implementace aktualizované Strategie vytvářet akční plány.

Výsledkem systematické práce policie dle zásad Strategie má být:

- profesionální přístup policistů k příslušníkům menšin dle zásad community policing,
- maximální informovanost policistů o specifikách menšin,
- oboustranná důvěra mezi policií a příslušníky menšin,
- důsledné prosazování práva a spravedlnosti ve specifickém prostředí menšinových „komunit“,
- příspěvek policie k integraci příslušníků menšin do majoritní společnosti.

² Dostupná na www.mvcr.cz v sekci O nás / Bezpečnost a prevence / Prevence / Minority a policie / Dokumenty k tématu Policie a minority / Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám.

I. PŘEHLED AKTIVIT REALIZOVANÝCH V ROCE 2009

I. 1 Vytvoření manuálu dobré praxe community policing

Ministerstvo vnitra České republiky (dále jen „MV“) a Policejní prezidium České republiky (dále jen „PP ČR“) se dlouhodobě zabývají tématem zavádění community policing do praxe P ČR s cílem zkvalitnění služby policie poskytované veřejnosti.

Community policing je označení pro jednu z možných metod policejní práce založené na profesionálním a k veřejnosti vstřícném výkonu služby. Smyslem této metody je zapojit veřejnost do policejní práce a naopak policii a policisty do věcí veřejných. Postupy, které z community policing vycházejí, jsou založené na spolupráci policie, veřejnosti, samosprávy a dalších organizací a institucí na místní úrovni. Použití metody vyžaduje, aby policie dobře znala bezpečnostní situaci v lokalitě, aby znala a brala v úvahu potřeby široké veřejnosti a tyto zohlednila ve svých strategiích a opatřeních.

V souvislosti se zaváděním community policing do policejní praxe vzešel ze strany příslušníků P ČR požadavek na jednoznačné vymezení této metody použitelné zejména pro praktický výkon služby. Na základě tohoto požadavku zadal odbor bezpečnostní politiky (dále jen „OBP“) v roce 2008 zpracování přehledného manuálu Community policing o. s. Společně k bezpečí.

Zpracovaný materiál popisuje hlavní zásady a principy metody community policing, společné cesty k zajištění veřejného pořádku a aktivizace občanů. Manuál uvádí možnosti spolupráce policie se samosprávou, veřejností, občanskými iniciativami, nevládními organizacemi, školami a ziskovým sektorem. Jednotlivá doporučení ilustrují příklady dobré praxe z obvodních oddělení P ČR I., II. a III. typu.

Manuál navazuje na předchozí související materiály zpracované pro OBP (např. *Hodnocení na základních útvarech Policie České republiky, Společně k bezpečí o. s., Praha 2008*³).

OBP zajistil v první polovině roku 2009 vydání manuálu v počtu 5000 kusů a následnou distribuci na jednotlivá obvodní oddělení P ČR, strážníkům obecní a městské policie, do policejních vzdělávacích institucí, knihoven aj.

I. 2 Informační příručka pro policisty „Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika“

Na přelomu let 2008/2009 byla ve spolupráci s organizací Člověk v tísni o. p. s. zpracována informační příručka pro policisty – *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika*. Příručka navazuje na manuál *Policista v multikulturním prostředí* (Člověk v tísni, Varianty, 2005). Cílem aktualizované verze je podrobněji představit policistům téma pracovních migrantů z Vietnamu, Mongolska a Ukrajiny, včetně možných souvislostí jejich pobytu a práce v ČR s organizovaným zločinem či různými vykořisťovatelskými systémy.

Příručka bude v prvním čtvrtletí vydána v nákladu 5 000 ks. Je určena příslušníkům P ČR, ale je rovněž využitelná i pro střední a vysoké školy, širokou odbornou veřejnost a proto bude následně kromě příslušníků P ČR a policejních školicích institucí distribuována také do knihoven a vzdělávacích institucí.

³ Dostupné na webových stránkách www.spolecnekbezpeci.cz, v sekci dokumenty.

I. 3 Realizace seminářů „Vyjednávací techniky mezi policií a příslušníky národnostních menšin - efektivní metody, analýza rizik, specifika vyjednávacího procesu“

V první polovině roku 2009 realizoval OBP cyklus seminářů „*Vyjednávací techniky mezi policií a příslušníky národnostních menšin - efektivní metody, analýza rizik, specifika vyjednávacího procesu*“. Semináře byly rozděleny do dvou částí. První z nich byla zařazena do programu pracovního setkání styčných důstojníků pro menšiny (dále jen „SD“) a členů jejich pracovních skupin, které se konalo ve dnech 30. 3.–1. 4. 2009 v zařízení MV Solenice. Tento seminář byl zaměřen na témata migrace, integrační přístupy, multikulturalismus, kulturní specifika jednotlivých cizineckých komunit a multikulturní komunikace. Celkem bylo proškoleny 53 policistů.

Druhá část seminářů se uskutečnila ve dnech 16. – 17. 6. a 29. – 30. 6. 2009 v prostorách budovy MV na Letné. Cílovou skupinu tvořili vybraní pracovníci Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (dále jen „ÚOOZ“), SD a členové jejich pracovních skupin. Náplň seminářů zajistila organizace Člověk v tísni, o. p. s. Semináře se věnovaly následujícím tématům: interkulturní vztahy a menšiny v ČR, způsoby komunikace s kulturně odlišnými lidmi, situace cizinců a menšin v ČR, vliv kriminálního jednání na situaci cizinců a menšin, multikulturalismus, migrace a integrace, cizinci v ČR, sociální vyloučení, kriminalita a sociální vyloučení, vietnamská populace v ČR, lokální politika a sociální vyloučení.

Přednášejícími lektory byli: Tomáš Hirt, Ph.D. (Západočeská univerzita v Plzni, Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu, Fakulta filozofická; Člověk v tísni, o. p. s. Plzeň – ředitel pobočky), Mgr. Vladislav Günter (Centrum pro integraci cizinců, o. s.), Daniel Hůle (Člověk v tísni, o. p. s.), Mgr. Eva Pechová (Klub Hanoi o. s.), Jan Černý (Člověk v tísni, o. p. s.) a ThDr. Jozef Murín (t. č. Agentura pro sociální začleňování).

I. 4 Realizace seminářů „Interkulturní dimenze a rizika asijských komunit“

V reakci na poptávku ze strany P ČR po realizaci vzdělávacích seminářů pro policisty s tématem problematiky asijských komunit na území ČR, zejména pak komunity vietnamské a mongolské, realizoval OBP cyklus seminářů „*Interkulturní dimenze a rizika asijských komunit*“.

Cílem projektu bylo představit policistům vybrané základní aspekty různých sociálních, kulturních a náboženských rámců, v nichž se odvíjejí životy příslušníků vietnamské a mongolské státní příslušnosti pobývajících na území ČR, a seznámit je se základními zásadami a možnostmi komunikace při jednání s těmito osobami.

Semináře se uskutečnily ve druhé polovině roku 2009. Celkem bylo realizováno v rámci všech krajských ředitelství P ČR 21 seminářů s počtem přesahujícím 630 proškolených policistů, s akcentem na regiony kde žijí nejpočetnější asijské komunity.

Účastníky seminářů byli příslušníci P ČR, služby pořádkové policie, zahrnující zejména uniformované policisty hlídkové a obchůzkové služby, dále též členové pracovních skupin SD.

Lektoři byli vybráni z řad externích specialistů na konkrétní problematiku. (Vietnamci v ČR - Mgr. Eva Pechová, Klub Hanoi o. s., Mgr. Jiří Kocourek, Aplikovaná sociologie. Mongolové v ČR - Vlasta Feistingerová, Západočeská univerzita v Plzni, Člověk v tísni, o. p. s.).

Semináře byly rozděleny do dvou základních bloků, přičemž v prvním z bloků byl představen právní, institucionální a terminologický kontext situace občanů vietnamské / mongolské státní příslušnosti, pobývajících na území ČR. Ve druhém bloku byly prezentovány základní informace vztahující se k vietnamské / mongolské populaci v ČR, kulturní, sociální a náboženská specifika a životní styl, historie a kultura vietnamské / mongolské komunity v ČR, rasismus, xenofobie, politická, kulturní / náboženská nesnášenlivost, diskriminace menšin, problematika migrace, azylová politika, problematika obchodu s lidmi, nucené práce, problematika zadlužování, zprostředkovatelské agentury a další aspekty pojící se s životem daných komunit na území ČR.

I. 5 Pracovní setkání styčných důstojníků pro menšiny a členů jejich pracovních skupin

V rámci realizace Strategie byla OBP a Úřadem služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR (dále jen „ÚSKPV PP ČR“) uspořádána pravidelná setkání SD a členů jejich pracovních skupin spojená s prezentací činnosti jednotlivých krajů a dalším doškolováním v předmětné problematice.

V roce 2008 se setkání uskutečnila ve dnech 3. 6. 2008 v zařízení MV Spiritka v Praze. Hlavní náplní programu byly prezentace činnosti SD a jejich pracovních skupin v uplynulém období a příprava plánu činnosti na léta 2008 - 2010.

Další setkání proběhlo ve dnech 24. - 26. 9. 2008 v zařízení MV Solenice. Setkání bylo zaměřeno na vzdělávání v problematice menšin, policisté byli proškoleni v následujících oblastech: Vietnamské etnikum v ČR v kontextu problematiky obchodování s lidmi a dalších forem vykořisťování (Mgr. Eva Pechová, La Strada ČR, o. p. s.), Olašští Romové (Mgr. Václav Šaroč, bývalý styčný důstojník pro menšiny Severomoravské krajské správy P ČR), Služba asistenta policie pro práci v sociálně vyloučených romských lokalitách (Alena Šarochová, Sociální služby Karviná), Integrace muslimů v ČR s ohledem na bezpečnostní problematiku (PhDr. Daniel Topinka, Very Vision, s.r.o.), Problematika sociálního vyloučení v kontextu programů terénní sociální práce organizace Člověk v tísní, o. p. s. (Mgr. Tomáš Hirt, Ph.D., Člověk v tísní, o. p. s.), Činnost Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity (Vojtěch Lavička, Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity), Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách (dále jen „Agentura“) - činnost v oblasti romské integrace z ghatt do společnosti (Ing. Marek Podlaha, Agentura, ředitel, ThDr. Jozef Murín, Agentura).

V roce 2009 byla realizována setkání ve dnech 30. 3. - 1. 4. 2009 v zařízení MV Solenice a ve dnech 13. 10. - 15. 10. 2009 v zařízení MV Herlíkovice. Stěžejní část programu tvořily prezentace SD jednotlivých krajů, zaměřené na situaci v předmětné oblasti v rámci příslušných regionů, prezentace činnosti pracovních skupin za uplynulé období a výhled na období nadcházející.

Další částí programu byla školení v problematice práce s menšinami, s využitím externích lektorů. Zahrnuta byla následující témata: multikulturalismus, migrace (Tomáš Hirt, Ph.D.); multikulturní komunikace, kultura, kulturní vzorce (ThDr. Jozef Murín, Agentura); vznik sociálního vyloučení, projekty organizace Člověk v tísní, o.p.s., činnost Agentury – podpora projektů lokálního partnerství (Bc. Martin Šimáček, ředitel Agentury); děti cizinci bez doprovodu (mjr. Ing. Kopečný, Ředitelství služby cizinecké policie); problematika národnostních menšin z pohledu Magistrátu města Plzeň (Mgr. Hynková, Magistrát města Plzně); Koncepce romské integrace na léta 2010 – 2013 (Eva Kosatková, Rada vlády pro záležitosti romské komunity); Romské středisko DROM Brno, „asistence prevence kriminality“ (Mgr. Simona Wachsbergerová, DROM Brno); asistent trestního řízení Plzeň (Mgr. Simona Bejvlová, Člověk v tísní, o.p.s. Plzeň); sociální asistence a příklady dobré praxe

při řešení problematiky sociální exkluze (Michal Laš, *Člověk v tísní*, o. p. s. Olomouc), projekt sociální prevence „Budu s Tebou mluvit“ (mjr. PhDr. Soňa Svobodová, Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje).

Dále se na základě požadavku ze strany ÚSKPV PP ČR k plnění Strategie v měsících listopad – prosinec 2009 uskutečnila v rámci jednotlivých krajských ředitelství P ČR pracovní setkání SD, jeho pracovní skupiny a dalších zainteresovaných státních a nevládních subjektů. Obsahem setkání bylo vyhodnocení aktuálního stavu a vývoje v dané problematice v jednotlivých krajích se zaměřením na definování menšinových skupin žijících v teritoriu daných krajských ředitelství, včetně sociálně vyloučených lokalit, se zvláštním zaměřením na protiprávní jednání související s životem těchto osob.

I. 6 Problematika sociálního vyloučení

I. 6. A Publikované materiály k problematice sociálního vyloučení

Na základě zadání ministra vnitra byl OBP v listopadu 2008 pověřen identifikací problémových oblastí souvisejících s otázkou sociální exkluze se specifickým ohledem na problematiku bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách.

Na základě tohoto pověření vypracoval OBP materiál *Řešení aktuálních problémů sociálního vyloučení*, který byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 23. března 2009 č. 331/2009. Součástí materiálu *Řešení aktuálních problémů sociálního vyloučení* je dokument **„Identifikace zásadních problémů v oblasti sociálního vyloučení“**⁴, který zpracoval OBP za použití podkladů zaslaných příslušnými ústředními orgány státní správy, zainteresovanými nestátními neziskovými organizacemi (zejména materiál *„Sociální vyloučení: výzvy, příležitosti a řešení“*, *Společně k bezpečí, o. s., Praha 2008*)⁵, vyhodnocením stěžejních výzkumů a dalších relevantních dokumentů týkajících se této problematiky. Materiál je základní analýzou nejdůležitějších problémů sociálního vyloučení v jeho jednotlivých klíčových oblastech (bydlení, vzdělávání, problematika dětí a mládeže, zaměstnanost, bezpečnost) a současně obsahuje i možné nástroje k jejich řešení s ohledem na působnost orgánů státní správy a samosprávy.

Z dokumentu vyplynula jednoznačná potřeba komplexního přístupu při řešení fenoménu sociální exkluze prostřednictvím celé řady navzájem provázaných systémových změn a koordinovaného přístupu všech zaangażovaných aktérů, tj. orgánů státní správy, samospráv, nevládního sektoru a zástupců odborné i laické veřejnosti. Na základě této skutečnosti byl ministr pro lidská práva výše zmíněným usnesením pověřen zpracováním *Strategie boje proti sociálnímu vyloučení* do konce roku 2009 a za tímto účelem sestavením pracovní skupiny složené ze zástupců zainteresovaných úřadů a nevládních organizací.

MV, vedeno snahou o posílení integračních postupů, které by měly dopad nejen na centrální, ale zejména na místní úrovni, zadalo vytvoření manuálu, který by obsahoval návrhy pro města a obce v oblasti sociální integrace. Jeho zpracování bylo zadáno nevládní organizaci *Společně k bezpečí o. s.*, která se na jeho tvorbě podílela s dalšími experty, jež se problematice sociální integrace dlouhodobě věnují na expertní úrovni. Výsledný manuál pro obce **„Sociální vyloučení: dobrá praxe a řešení“**⁶ je obsažným a kvalitním přehledem dosud realizovaných příkladů dobré praxe a osvědčených postupů, který má sloužit obecním

⁴ Dostupné na www.mvcr.cz v sekci Minority a policie – cesta: O nás / Bezpečnost a prevence / Prevence / Minority a policie / Dokumenty k tématu Policie a minority.

⁵ Dostupné na www.spolecnekbezpeci.cz v sekci dokumenty.

⁶ Dostupné na www.mvcr.cz v sekci Minority a policie – cesta: O nás / Bezpečnost a prevence / Prevence / Minority a policie / Dokumenty k tématu Policie a minority.

a městským samosprávám při jejich úsilí o předcházení a odstraňování sociálního vyloučení. Nabízí nástroje a možnosti řešení, které mohou vést ke stabilizaci situace sociálně segregovaných lidí a postupně i k jejich sociálnímu vzestupu.

Manuál obsahuje doporučení jak pro obce, na jejichž území se již jedna či více sociálně vyloučených lokalit nachází, tak pro obce, které chtějí vzniku těchto lokalit předcházet. Věnuje se zejména oblasti bydlení, vzdělávání a problematice dětí a mládeže, zadlužování, zaměstnanosti, bezpečnosti a prevence kriminality, tématu volnočasových aktivit, využívání terénní sociální práce a zásadám komplexního řešení.

Za účelem zajištění kvalifikovaného poradenství orgánům samospráv v této oblasti a vzhledem k tomu, že Agentura disponuje tzv. lokálními konzultanty, kteří působí v regionech s největším zatížením tohoto problému, byl manuál předán k dispozici Agentuře s návrhem jeho prezentace a dalšího využití při realizaci série celorepublikových konferencí určených zástupcům samospráv.

Ve druhé polovině roku 2009 byla publikována „*Příručka pro sociální integraci*“⁷ (Úřad vlády České republiky, 2009), která byla vytvořena autorským kolektivem Agentury, organizace Člověk v tísni, o.p.s. a OBP. Výchoziskem příručky byl materiál *Sociální vyloučení: dobrá praxe a řešení (Společně k bezpečí o. s., 2009)*.

Příručka obsahuje praktická doporučení zástupcům samospráv směřující ke stabilizaci sociálně vyloučených lokalit. Je rozdělena do dvou částí - první, tištěná, obsahuje základní rámec k vytvoření předpokladů pro systémové řešení sociálního vyloučení v dané lokalitě. Část druhá, dostupná prostřednictvím webových odkazů na stránky Agentury a dalších institucí, obsahuje podrobné postupy a popisy, které umožní jakékoliv samosprávě realizovat jednotlivá opatření (např. realizace systému schodišťového bydlení, veřejně prospěšných prací atd.).

I. 6. B Konference „Sociální integrace v obcích“

Během listopadu – prosince 2009 byla prezentována *Příručka pro sociální integraci* (Úřad vlády ČR, 2009) prostřednictvím série celorepublikových konferencí, jejichž cílem bylo zejména seznámit účastníky se základními principy komplexního řešení sociálního vyloučení na svém území a otevřít diskusi o problémech, které v této oblasti tíží orgány samospráv. Obsah konferencí byl zaměřen zejména na následující témata, která prezentovali zástupci příslušných resortů: Role a nabídka Agentury, Jak přistupovat k sociálnímu začleňování (Agentura); Inklusivní vzdělávání (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR); Sociální služby (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR); Podpora bydlení (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR); Bezpečnost a prevence kriminality (MV); Role nevládních organizací v sociálním začleňování (Člověk v tísni, o.p.s.).

Konference byly připraveny tak, aby byly regionálně dostupné všem zástupcům samospráv, v jejichž teritoriální působnosti se nachází sociálně vyloučené lokality, či lokality sociálním vyloučením ohrožené. Konaly se v 8 městech ČR (Ústí nad Labem, Liberec, Plzeň, Hradec Králové, České Budějovice, Praha, Ostrava, Olomouc). Organizační zabezpečení konferencí zaštitila Agentura. OBP lektorsky zajišťoval prezentaci bezpečnostních aspektů sociálního vyloučení, systém práce policie s menšinami, projekty asistenta při jednání s policií a dalšími úřady a další aktivity MV a P ČR v této oblasti.

⁷ Dostupné na www.mvcr.cz v sekci Minority a policie – cesta: O nás / Bezpečnost a prevence / Prevence / Minority a policie / Dokumenty k tématu Policie a minority.

I. 7 Speciální metody sociální práce – „asistent pro jednání s policií a dalšími úřady“

Na poli sociální práce poskytované v prostředí sociální exkluze s ohledem na bezpečnost a prevenci kriminality došlo během roku 2009 k významným změnám. V souvislosti s § 7 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, bylo upuštěno od užívání názvu „asistent policie“. Výsledkem jednání se zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) je dosažení shody na užívání označení „**asistent při jednání s policií a dalšími úřady**“ (dále jen „asistent“). Dále probíhá jednání ohledně zajištění zdrojů pro financování mechanismu a aktualizace metodiky v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

I. 7. A Iniciace zavedení mechanismu asistenta v Litvínově

S cílem napomoci eliminaci kriminality a sociálně patologických jevů v sociálně vyloučené lokalitě sídliště Janov inicioval OBP ve spolupráci s odborem prevence kriminality MV implementaci mechanismu asistenta v litvínovském sídlišti Janov, které nabývá charakter jedné z nejrozsáhlejších sociálně vyloučených lokalit na území ČR. V lokalitě je přítomen výskyt sociálně patologických a kriminálních jevů, velmi vysoká je latentní kriminalita, přičemž v lokalitě zásadně chybí sociální práce a terénní programy.

Cílem projektu bylo zlepšení vztahu mezi policií a obyvateli lokality a vytvoření podmínek, kdy policie může úspěšněji vstupovat do lokality a poskytovat své služby a pomoc těm, kteří o to projeví zájem. V březnu – dubnu 2009 proběhla přípravná fáze, zástupci města vybrali kandidátku na pozici asistentky. Proběhlo její vyškolení a zácvik, distribuce informací o mechanismu. Asistentka byla zaměstnána pod Městskou policií Litvínov. Realizační fáze projektu byla zahájena v květnu 2009. Projekt byl z organizačních důvodů ze strany Litvínova předčasně ukončen v listopadu roku 2009.

II. PLÁN AKTIVIT NA OBDOBÍ 2010-2011

1. Stabilizace a rozvoj mechanismu styčného důstojníka pro menšiny a jeho pracovní skupiny

Indikátor plnění – institucionalizace mechanismu SD (styčný důstojník pro menšiny) a jeho pracovní skupiny. Je vytvořen a schválen samostatný Závazný pokyn policejního prezidenta (dále jen „ZPPP“) o činnosti na úseku menšin. Funkce SD jsou obsazeny v rámci všech čtrnácti krajských ředitelství P ČR, plní své poslání a dále se rozvíjejí. Disponují maximem informací a celkovým přehledem o situaci v menšinových a uzavřených „komunitách“. Jsou nově sestaveny / aktualizovány pracovní skupiny SD a k jejich sestavení jsou vydány aktualizované / nové rozkazy ředitelů krajských ředitelství P ČR.

Milníky:

- **od 1. dubna 2010** – nabyl účinnosti samostatný ZPPP o činnosti na úseku menšin⁸,
Gestor: ÚSKPV PP ČR,
- **do 30. června 2010** – byly definovány požadavky pro výkon funkce SD,
Gestor: ÚSKPV PP ČR, OBP,
- **do 30. září 2010** – byli jmenováni noví SD na všech krajských ředitelstvích P ČR,
Gestor: jednotlivá krajská ředitelství P ČR,
- **do 31. prosince 2010** – byly vydány nové rozkazy ředitelů krajských ředitelství P ČR o sestavení pracovních skupin SD,
Gestor: jednotlivá krajská ředitelství P ČR,
Spolugestor: příslušní SD,
- **do 31. prosince 2010** – byli proškoleni nově jmenovaní SD a členové jejich pracovních skupin,
Gestor: ÚSKPV PP ČR.

Východiska

Funkce SD a členů jejich pracovních skupin byly systematicky zavedeny při všech krajských správách P ČR k 31. 1. 2005 na základě úkolu č. 116/K z porady policejního prezidenta s řediteli krajských ředitelství P ČR⁹. Tento mechanismus se osvědčil jako nezbytný instrument policejní práce ve vztahu k menšinám, dosud však nebyl institucionalizován v rámci vnitřní legislativy P ČR. V současnosti jsou SD zařazeni na různých službách, liší se podpora pro tuto činnost ze strany vedoucích pracovníků i prostor, který jim je pro tuto činnost poskytován.

Vzhledem k rostoucí závažnosti problematiky práce policie ve vztahu k menšinám je klíčová stabilizace a další rozvoj mechanismu SD. Je nutné činnost P ČR na tomto úseku upravit prostřednictvím interního aktu řízení, realizaci činností souvisejících s menšinami zahrnout do systému práce P ČR a vytvořit podmínky pro efektivní výkon služby na tomto úseku.

⁸ ZPPP o činnosti na úseku menšin byl vydán po vnitřoresortním připomínkovém řízení tohoto dokumentu (Sbírka Interních aktů řízení Policejního prezidia České republiky, ročník 2010, v Praze 4. 3. 2010, částka 37, část I, 32).

⁹ Úkol č. 116/K z porady policejního prezidenta s řediteli P ČR správ krajů a správy hl. m. Prahy, ředitelem úřadu služby kriminální policie a vyšetřování, ředitelem služby cizinecké a pohraniční policie a ředitelem útvaru rychlého nasazení konané dne 14. prosince 2004 v Praze.

Dále je třeba reagovat na nové územní uspořádání, jež s sebou přineslo vznik nových krajských ředitelství P ČR a tedy i nezbytné navýšení počtu SD a jejich pracovních skupin. Tito policisté budou muset být po svém jmenování seznámeni s menšinovou problematikou a postupně budou proškoleni v příslušných tématech.

2. Pravidelná setkání SD a členů jejich pracovních skupin

Indikátor plnění – realizace pravidelných setkávání SD a členů jejich pracovních skupin, jak na krajské, tak na celorepublikové úrovni, spojených s informováním o vývoji problematiky menšin v rámci příslušného území, předáváním příkladů dobré praxe a dalším doškolováním v předmětné oblasti.

Milníky:

- **březen / duben 2010** – celorepublikové setkání SD a členů jejich pracovních skupin,
Gestor: OBP, ÚSKPV PP ČR,
- **září / říjen 2010** - celorepublikové setkání SD a členů jejich pracovních skupin,
Gestor: ÚSKPV PP ČR, OBP,
- **listopad / prosinec 2010** - setkání SD a členů jejich pracovních skupin a dalších zainteresovaných státních či nestátních subjektů v rámci jednotlivých krajských ředitelství,
Gestor: jednotlivá krajská ředitelství P ČR,
- **březen / duben 2011** – celorepublikové setkání SD a členů jejich pracovních skupin,
Gestor: OBP, ÚSKPV PP ČR,
- **září / říjen 2011** - celorepublikové setkání SD a členů jejich pracovních skupin,
Gestor: ÚSKPV PP ČR, OBP,
- **listopad / prosinec 2011** - setkání SD a členů jejich pracovních skupin a dalších zainteresovaných státních či nestátních subjektů v rámci jednotlivých krajských ředitelství,
Gestor: jednotlivá krajská ředitelství P ČR.

3. Realizace projektu „Zkvalitnění a zefektivnění činnosti Policie v oblasti práce s menšinami“

Indikátor plnění – byla zpracována, podána a schválena projektová žádost a zahájena realizace projektu „Zkvalitnění a zefektivnění činnosti Policie v oblasti práce s menšinami“.

Milníky:

- **zpracování, podání a schválení projektové žádosti,**
- **realizace úvodní a závěrečné mezinárodní konference** k projektu za účasti vybraných cílových skupin projektu, zahraničních expertů a vedení Policie ČR,
- **realizace odborných vzdělávacích seminářů** (v rámci seminářů bude proškoleny 14 SD, 140 členů pracovních skupin SD, 26 pedagogických pracovníků policejních vzdělávacích institucí a 14 koordinátorů krajských úřadů),
- **realizace zahraničních studijních cest členů realizačního týmu,**
- **realizace zahraničních stáží SD** za účelem získávání zkušeností a praktických

dovedností v oblasti práce s menšinami v integračně vyspělejších státech EU,

- **sběr informací a zpracování materiálů o formách policejní činnosti** aplikované v dané oblasti ve vybraných členských státech EU,
- **stanovení obsahu a formy vzdělávacích programů** pro SD a členy jejich pracovních skupin,
- **definování profilu absolventa** vstupního a průběžného vzdělávacího programu určeného pro SD a členy pracovních skupin SD,
- **pořízení příslušných výukových a studijních materiálů** k využití pro vzdělávací aktivity v dané oblasti (tj. 200 sad výukových a studijních materiálů pro účastníky vzdělávacích seminářů, 1000 sad výukových a studijních materiálů k dalšímu využití v rámci MV ČR, Policie ČR a dalších orgánů veřejné správy či subjektů neziskového sektoru.

Termín plnění: 1. 1. 2011 - 30. 6. 2013

Gestor: ÚSKPV PP ČR.

Východiska

Stabilizace a rozvoj instrumentu SD a zajištění systematického vzdělávání a přípravy policistů pro policejní práci ve vztahu k menšinám je hlavní prioritou Strategie. V následujícím období bude v reakci na nové územní uspořádání (vznik nových krajských ředitelství P ČR, navýšení počtu SD a jejich pracovních skupin) a přijetí nového ZPPP o činnosti na úseku menšin (změna služebního zařazení SD), v první řadě třeba připravit nově ustavené SD na výkon této funkce. Bude nezbytné tyto policisty po jejich jmenování seznámit s agendou práce P ČR ve vztahu k menšinám, klíčovými dokumenty v této oblasti a zajistit dále jejich průběžné doškolení v příslušných tématech v závislosti na aktuálním vývoji předmětné problematiky. K výše zmíněné stabilizaci a rozvoji instrumentu SD by měla přispět inspirace zahraničními modely integračně vyspělejších zemí EU a přenos úspěšné praxe do práce P ČR.

Realizace těchto úkolů je náplní připravovaného projektu „**Zkvalitnění a zefektivnění činnosti Policie v oblasti práce s menšinami**“, jehož předkladatelem je ÚSKPV PP ČR. Hlavním cílem projektu je „dosažení pozitivní změny v kvalitě činnosti Policie ČR ve vztahu k menšinám, a to zejména prostřednictvím realizace vzdělávacích seminářů zaměřených na prohloubení znalostí o vybraných aspektech různých sociálních, kulturních, etnických, rasových a náboženských rámců ovlivňujících život menšin a o základních principech komplexního řešení sociálního vyloučení“. Hlavními aktivitami projektu bude realizace odborných vzdělávacích seminářů pro SD, členy jejich pracovních skupin a věcně příslušné zástupce krajských úřadů; sběr informací a zpracování materiálů o formách policejní činnosti na úseku menšin ve vybraných členských státech EU; realizace zahraničních studijních stáží; zpracování podkladů pro stanovení obsahu a formy vstupního a průběžného vzdělávacího programu pro SD a členy jejich pracovních skupin, včetně definování profilu absolventa; realizace dvou mezinárodních konferencí s tématem policejní práce s menšinami a pořízení příslušných výukových a studijních materiálů¹⁰ k využití

¹⁰ Teoretická část jednotlivých seminářů bude zpracována ve formě výukových a studijních materiálů, jež budou určeny k využití nejen účastníky projektu při předávání znalostí a zkušeností dalším policistům, ale především k dalšímu celkovému využití v rámci útvarů P ČR (ÚSKPV, krajská ředitelství P ČR, Služba cizinecké policie P ČR, školní policejní střediska aj.), útvarů Ministerstva vnitra (OBP, OVSPŠ, OAMP, OPK), Vyšších policejních

pro vzdělávací aktivity v dané oblasti.

Předpokládaný časový harmonogram realizace projektu je **1. 1. 2011 - 30. 6. 2013**.
Projekt bude financován z **ESF/ OPLLZZ**.

4. Vzdělávání příslušníků P ČR v oblasti problematiky policejní práce ve vztahu k menšinám

Indikátor plnění: je zajištěno systémové vzdělávání příslušníků P ČR v oblasti práce s menšinami.

Termín plnění: do 30. 6. 2011

Gestor: PP ČR.

Východiska

S dynamickým vývojem společnosti je třeba pružně reagovat na aktuální proměny její struktury a nově se vyskytující témata. Policisté, kteří se významněji dostávají do kontaktu s příslušníky menšin, musí být vybaveni adekvátními znalostmi a schopnostmi pro jednání s těmito osobami. Klíčem k zajištění těchto kompetencí je systematické vzdělávání policistů v oblasti policejní práce ve vztahu k menšinám.

Vzdělávání příslušníků P ČR v oblasti integrace menšin, lidských práv a práv příslušníků menšin, problémů multikulturní společnosti apod., vykazuje v současné době značné mezery. Daná témata nejsou dostatečně zahrnuta v systému celoživotního vzdělávání příslušníků P ČR. Vzdělávání policistů v činné službě je organizováno nesystémově, ad hoc v závislosti na dílčích aktivitách jednotlivých subjektů¹¹. Chybí celková koordinace, předávání výstupů z realizovaných seminářů, registr externích lektorů apod. Absence systémového ukotvení vzdělávání v této oblasti znemožňuje adresnost, kontinuální propojení a pokrytí všech stěžejních součástí problematiky v rámci policejního vzdělávacího systému.

K odstranění těchto nedostatků je nezbytné zpracování analýzy aktuálního stavu zařazení problematiky menšin v systému celoživotního vzdělávání policistů a analýza využitelnosti existujících výukových materiálů v resortu MV a P ČR, týkajících se problematiky menšin; dále vytipování cílových skupin policistů, pro něž jsou kompetence pro práci s menšinami nezbytné pro kvalitní výkon konkrétních služebních povinností. Na základě těchto poznatků bude možno formulovat obsah a organizační formy vzdělávání policistů v problematice menšin, zpracovat profily absolventů vzdělávacích programů a vytvořit příslušné vzdělávací programy, vč. zavedení do systému EKIS. Jako nanejvýš žádoucí se jeví rovněž provedení analýzy vzdělávacích potřeb příslušníků P ČR v oblasti menšin.

Za vhodnou variantu výuky předmětné problematiky v rámci systému celoživotního vzdělávání příslušníků P ČR lze považovat vytvoření typu nabídkového vzdělávacího programu, který by adekvátně reagoval na aktuální témata problematiky menšin

škol a středních policejních škol MV, dalších orgánů státní správy a samosprávy (MPSV, krajské úřady) a nevládních organizací.

¹¹ OBP v roce 2009 organizoval (kromě vzdělávacích aktivit pro SD a členy jejich skupin) na základě poptávky krajských ředitelství P ČR více než 20 seminářů zaměřených na příslušníky asijských komunit. Zajišťování vzdělávání příslušníků P ČR odborem bezpečnostní politiky je však z důvodu nedostatečných finančních a personálních kapacit neudržitelné.

ve společnosti a byl dostupný na základě potřeb a zájmu krajských ředitelství P ČR. Obsah seminářů a návrhy aktuálních témat lze zajistit ve spolupráci s OBP, OAMP a jednotlivými SD, přičemž zadavatelem vzdělávacího programu bude vždy odborný gestor, tj. ÚSKPV PP ČR.

5. Šíření povědomí o problematice menšin v rámci P ČR

Indikátor plnění – policejní management a management MV je obeznámen s principy fungování mechanismů policejní práce s menšinami a s úkoly vyplývajícími ze Strategie a akčních plánů, vyžaduje jejich plnění ze strany svých podřízených a podporuje je v této činnosti.

Milníky:

- **průběžně** - policejní manažeři na všech úrovních jsou informováni o principech fungování mechanismů policejní práce s menšinami, jejich smyslu a prioritách a o úkolech stanovených strategickými dokumenty, je jim předávána tištěná verze aktuální Strategie a akčního plánu, jsou informováni o skutečnosti, že tato oblast policejní práce je významná a že je úkolem policie řešit i bezpečnostní aspekty integrace menšin,
Gestor: ÚSKPV PP ČR, OBP,
- **do konce roku 2010** - problematika policejní práce s menšinami a informování o Strategii je zahrnuto do profilu absolventa vzdělávacího programu pro manažery P ČR,
Gestor: OV PP ČR,
- **průběžně** – je zajištěno vedení k výsledkům a kontrola policistů vyčleněných pro práci s menšinami ze strany policejního managementu, a to prostřednictvím schvalování a čtvrtletní kontroly plnění plánů činnosti pracovní skupiny ze strany příslušných krajských ředitelů P ČR a styčného důstojníka odboru obecné kriminality ÚSKPV PP ČR (dále jen „úřadu“), a prostřednictvím pravidelných instrukčně metodických zaměstnání pro pracovní skupiny pro menšiny, které organizuje minimálně jedenkrát ročně styčný důstojník úřadu,
Gestor: ÚSKPV PP ČR, krajská ředitelství policie,
- **průběžně** – je zajištěna distribuce příkladů tzv. dobré praxe z oblasti policejní práce ve vztahu k menšinám, prostřednictvím prezentace na webových a intranetových stránkách MV ČR a P ČR, v odborném tisku (časopis Policista aj.) a prostřednictvím Situační zprávy v oblasti vnitřní bezpečnosti čtvrtletně zveřejňované MV ČR,
Gestor: ÚSKPV PP ČR, OBP,
- **průběžně** – je zajištěna prezentace předmětné problematiky Strategie na stávajících setkáních policejních manažerů, s možnou účastí příslušných pracovníků PP ČR a OBP.
Gestor: ÚSKPV PP ČR.

Východiska

Příčinu často nízké podpory policistů pro práci s menšinami ze strany managementu lze spatřovat především v malé informovanosti většiny manažerů o principech fungování mechanismů policejní práce s menšinami a o úkolech stanovených strategickými dokumenty. S malou podporou ze strany vedení a nedostatkem prostoru pro preventivní práci ve vztahu k menšinám se setkávají především policisté na nižší úrovni (územní odbory vnější služby, obvodní oddělení). Je tedy nutné zvýšit informovanost policejního managementu a následně

zajistit jeho podporu policistům vyčleněným pro práci s menšinami na základě principů community policing.

6. Asistent pro jednání s policií a dalšími úřady

Indikátor plnění - mechanismus asistenta pro jednání s policií a dalšími úřady (dále jen „asistent“) je etablován a využíván v potřebných regionech ČR.

Milníky:

- **do 30. června 2010** - zpracování aktualizované Metodiky činnosti asistenta,
- **do 30. června 2010** – realizace celorepublikových setkání asistentů, zástupců poskytovatelů služby, spolupracujících policistů a dalších subjektů působících v dané oblasti.

Gestor: OBP.

Východiska

Během realizace projektů bylo jednoznačně prokázáno, že využívání asistenčních služeb má pro policejní práci své opodstatnění, neboť představuje účinný nástroj k eliminaci kriminality v sociálně vyloučených lokalitách. Dlouhodobé využívání asistentů významně přispívá k systematickému odstraňování faktorů podporujících sociální segregaci těchto osob a tento instrument je pak důležitou metodou sociální práce pomáhající stabilizovat společenskou situaci v daném regionu.

Mechanismus se od svého vzniku potýká s nejasnostmi ohledně institucionálního ukotvení a zejména svého finančního zajištění. Pro jeho další stabilizaci a rozvoj je klíčová akceptace mechanismu MPSV jakožto jedné z metod sociální práce, což představuje možnost čerpání finančních dotací ze státního rozpočtu určených na sociální služby. Za tímto účelem a s cílem naplnění veškerých náležitostí daných zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, je aktualizovaná Metodika činnosti asistenta zpracovávána ve spolupráci se zástupci MPSV.

S ohledem na nezbytnost předávání vzájemných zkušeností a příkladů dobré praxe jednotlivých poskytovatelů opatření a spolupracujících subjektů hodlá OBP v první polovině roku 2010 realizovat několikadenní setkání všech těchto aktérů, které by mělo sloužit do budoucna jakožto pravidelná platforma pro diskusi nad vývojem mechanismu a možnostmi jeho dalšího rozvoje.

AKČNÍ PLÁN
k plnění Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám
pro období let 2010 – 2011

Vydalo Ministerstvo vnitra České republiky,
odbor bezpečnostní politiky,
oddělení analýz a strategií,
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

Editor: Mgr. Gabriela Románková
Email: romankova@mvcv.cz

Praha 2010